

STORTINGET

Representantforslag 57 S

(2019–2020)

fra stortingsrepresentant Bjørnar Moxnes

Dokument 8:57 S (2019–2020)

Representantforslag fra stortingsrepresentant Bjørnar Moxnes om investeringer i en norsk industriell satsing på flytende havvind

Til Stortinget

Bakgrunn

Verdenssamfunnet har dårlig tid i kampen mot farlige klimaendringer. Å lykkes med å begrense den globale oppvarmingen til 1,5 grader krever kraftige kutt i klimagassutslippene det kommende tiåret. Men for å lykkes må man føre en rettferdig miljøpolitikk som ikke sender hele regningen til folk flest, distriktene og norsk industri.

En kan ikke ofre naturen for klimaet ved å tapetsere Norge med vindkraftanlegg på land. Man kan heller ikke ofre norsk kraftforedlende industri gjennom eksport av stadig mer norsk vannkraft, som vil øke strømprisene. Men å løse klimakrisen gir også historiske muligheter. Gjennom en satsing på flytende havvind kan Norge utvikle ny teknologi og arbeidsplasser for industriproduksjon. Framfor å sende stadig mer kraft ut av landet kan Norge satse på å eksportere teknologi og plattformer til den grunnleggende omleggingen av det globale energisystemet. Gjennom en aktiv statlig næringspolitikk kan man sikre arbeidsplasser for fremtiden og skape den grønne norske modellen – rettferdig og miljøvennlig.

Teknologien for flytende havvind er fortsatt i utviklingsfasen. Hvis Norge og norsk industri skal bli verdensledende, må man gripe muligheten nå.

I september 2019 la Menon Economics fram en rapport som viser at hvis Norge handler raskt, kan flytende havvind gi opptil 128 400 årsverk og skape verdier opp mot 117 mrd. kroner fram mot 2050. Med verdens beste vindressurser tilgjengelig på sokkelen kombinert med landets teknologi og kompetansebase er Norges utgangspunkt unikt. Men tidsrommet for å få til en slik satsing er kort, og hvis Norge skal bli ledende i et internasjonalt marked, må man utvikle teknologien og industrien her hjemme.

Hittil har norsk politikk i hovedsak handlet om at markedet skal løse dette. Statlige virkemidler har i stor grad begrenset seg til støtte gjennom Enova eller Nysnø. Det mangler en helhetlig strategi og et helhetlig støttereime for en norsk satsing innen havvind, noe som svekker mulighetene for at dette kan bli en viktig ny norsk eksportindustri. Enova-tilskuddet på 2,3 mrd. kroner til utbygging av den flytende havvindparken Hywind Tampen bidrar til utviklingen, men rapporten fra Menon Economics viser at det er utilstrekkelig.

Det er kunnskapen til oljearbeiderne og verftsarbeiderne som kan gjøre Norge verdensledende innen havvindindustri. Erfaringene fra offshore olje- og gassvirksomhet med flytende plattformer gjør norsk industri svært godt rustet for å bli verdensledende på industriutvikling og produksjon til flytende havvind. Norge har flere bedrifter med spesialkompetanse på tilvirkning av flytende betong- og stålfundamenter, maritim engineering, forankringsløsninger, kabling og nettilknytning. Kunnskapen er utviklet slik at den også kan fungere for flytende havvind. Det avgjørende for å komme videre nå er å bringe norsk leverandørindustri i posisjon for realisering av teknologien gjennom å få i gang storskala utbygging for å industrialisere og oppnå kostnadsreduksjoner. Det vil gjøre både flytende havvind og norsk in-

dustri internasjonalt konkurransedyktig og til en viktig bidragsyter i klimaarbeidet globalt. For at man skal utnytte eksisterende erfaring og kunnskap til fulle, må satsingen komme nå.

En større teknologisk og industriell utvikling må bygge på et visst hjemmemarked. Det fordrer statlig tilrettelegging og finansiell medvirkning. Andre land har sett mulighetene og legger offensive planer for havbasert vind, som f.eks. Storbritannia. Mer nøling resulterer i at Norge fort kan bli akterutseilt i dette kappløpet.

Med støtteordninger må det følge regelverk og skatteordninger som sikrer at overskudd også går tilbake til det norske fellesskapet. Et helhetlig støtte- og skatteregime for flytende havvind må bygge på erfaringer fra støtteordninger og regelverk som sikret ringvirkninger, industribygging og kunnskap i Norge da petroleumsin industrien ble bygget opp. Oljeindustrien har også i dag svært gunstige støtteordninger samt hardere skattlegging enn andre sektorer.

Etter at rapporten fra Menon Economics ble lagt fram, har det vært foreslått at kapitalbehovet kan dekkes med subsidier fra kraftbransjen på land. Dette er imidlertid ingen god løsning, siden det vil øke strømprisen for forbrukere, både privatpersoner og kraftforedlende industri. Lave og forutsigbare kraftpriser er helt avgjørende for at norsk industri skal kunne utvikle teknologi og konkurrere, også i markedet for flytende havvind.

Heller enn å svekke konkurransekraften til norsk industri gjennom høyere strømpriser bør en sette Norges finansielle muskler i arbeid for å utvikle framtidens miljøvennlige arbeidsplasser. Statens pensjonsfond utland er i dag på over 10 000 mrd. kroner og er plassert i aksjer, obligasjoner og eiendom over hele verden. Investeringsstrategien består i å spre risiko og gjøre langsiktige investeringer som kan gi avkastning på sikt. I 2050 må verdens klimagassutslipp være tilnærmet null. Dette må påvirke hvordan Norge forvalter oljeformuen. Å skape og beholde miljøvennlige industriarbeidsplasser vil være å forvalte formuen for framtidige generasjoner.

Med tanke på formuens størrelse bør deler av den kunne investeres i klima- og industripolitikk også i Norge. Å bygge opp ny industri er kapitalintensivt og krever en eier med et langsiktig perspektiv. Staten kan og bør være en slik eier, og deler av oljefondet bør settes av til investeringer i industribygging her hjemme, slik det i dag brukes til industribygging i andre land. Man kan også se for seg modeller der Statens pensjonsfond Norge, som var på 260,8 mrd. kroner ved utgangen av 3. kvartal 2019, tilføres ekstra kapital som øremerkes investeringer i havvind. Uansett modell er det framtidsrettet å bruke deler av den norske oljeformuen til å utvikle en eksportindustri for flytende havvind.

Selv om oljefelt ikke er lønnsomme før mange år etter investeringene, brukes det store offentlige midler på

investeringer. Framover trengs det et like langsiktig investeringsperspektiv for næringer som må ta over i takt med at oljeinvesteringene trappes ned.

Hensyn til miljø og fiskeri må inkluderes fra start når områdene for flytende havvind skal lokaliseres. Man må lære av de negative erfaringene med utbygging av vindkraft på land, der konsesjonsprosessene ikke har vært basert på en helhetlig plan, kartlegging av miljøkonsekvenser i flere tilfeller har vært utilstrekkelig, og miljøfaglige råd ikke har blitt tatt hensyn til.

Det må snarest komme en stortingsmelding om flytende havvind som definerer politiske målsettinger for utvikling av flytende havvind. Stortingsmeldingen må ta hensyn til miljøfaglige råd. Marine verneområder, andre viktige naturområder og viktige områder for fiskerier næringen bør ekskluderes. I tillegg må det være grundige konsesjonsprosesser for hvert enkelt prosjekt med omfattende biologisk kartlegging som tar hensyn til økologiske konsekvenser, slik at det ikke bygges ut flytende havvind i områder der det vil ha betydelige negative konsekvenser. Konsesjonene må også inneholde krav om opprydding og tilbakeføring av områder når konsesjonsperioden er over.

Stortingsmeldingen bør også ta for seg hvordan energi fra flytende havvind åpner for annen industriutvikling som offshore ladestasjoner for elektrifisering av skipsfarten, produksjon av hydrogen og ammoniakk offshore som energikilde til skipsfart fra offshore fyllestasjoner, og energi til havbasert oppdrett.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

1. Stortinget ber regjeringen starte arbeidet med å etablere et statlig investeringsfond for flytende havvind med følgende premisser:
 - a) at støtten sikrer tilstrekkelig rask utvikling og utbygging av teknologi for flytende havvind til at det etableres et hjemmemarked som legger til rette for utvikling av en ny eksportindustri
 - b) at partene i arbeidslivet inkluderes slik at man sikrer ryddige arbeidsforhold og at dette bygger på kunnskapen til arbeidere i leverandør- og oljeindustrien
 - c) at det kommer på plass et helhetlig støtte- og skatteregime som sikrer at gunstige støtteordninger i oppstartsfasen betales tilbake til fellesskapet
 - d) at det utarbeides helhetlige nasjonale planer og grundige konsesjonsprosesser som sikrer at det ikke bygges ut flytende havvind i områder der

- det vil ha betydelige negative miljøkonsekvenser
- e) at energiproduksjonen fra flytende havvind bidrar til et norsk lavutslippssamfunn og utvikling av ny, miljøvennlig fastlandsindustri
2. Stortinget ber regjeringen snarest legge fram en egen stortingsmelding om havvind som blant annet tar for seg industri- og næringsutvikling og hensynet til miljø og fiskeri.

4. februar 2020

Bjørnar Moxnes

